

PART 4. VALORS DE LA CONVIVÈNCIA

A.-L'autonomia.

1.- QUÈ ÉS L'AUTONOMIA?

Autonomia vol dir no dependència dels altres o sigui *independència*. Només si ens sentim *segurs* i forts, no ens deixarem influir pels demés. La persona que té por o se sent dèbil, sempre està pendent del perill que li pot venir de fora: no és autònoma. Ens cal assolir una autonomia que ens permeti dirigir-nos i " *ser nosaltres mateixos*" així com fer-nos *responsables* dels nostres actes.

Malgrat tot, l' autonomia complerta és impossible. Som socials i vivim en un món plural on depenem de les *altres* persones.

L'adolescent vol fugir del món dels grans i ser "ell mateix". Però, encara depèn dels pares en molts aspectes. (econòmicament, socialment, etc) Comença a ser autònom però encara no ho és del tot.

La paraula autonomia té també un altre significat. Ser autònom no vol dir també no dependre de res extern

Ser autònom vol dir també no veure's obligat a actuar per por a perdre amistats, riqueses, posicions socials, càrrecs etc. Exemple: et donen un càrrec important; podràs fer més o menys el que vulguis?

2.-L'AUTONOMIA I ELS DINERS

Llegeix (I) una dita popular

Després (II) llegeix un frase dita per una persona de la "jet set"

I.-Dita:

Si vols estar ben servit, fes-te tu mateix el llit

II.-M'agrada tenir ara tants diners perquè amb ells em sento de veritat, autònoma

Una persona molt rica

3.-LES RESPOSTES ASSERTIVES ENS FAN GUANYAR AUTONOMIA

Les respostes assertives consisteixen en no deixar-nos portar per l'opinió dels altres sinó aconseguir, de forma raonada, educada i ferma, fer prevaler el que volem.

4.-L'EXPERIMENT D'ASCH: DEPENDÈNCIA DE L'OPINIÓ DELS ALTRES.

A 1950, Asch va idear un experiment per investigar la influència que podia exercir una majoria instruïda sobre un individu únic. intervenien en l'experiment de 7 a 9 subjectes, col·laboradors de l'experimentador i un subjecte experimental, que desconeixia l'experiment. Abans de començar les sessions el director de l'experiment deia tothom:

Es tracta d'un exercici de percepció i s'ha de determinar la diferència de longitud entre diverses línies. Tenim dues làmines blanques. A la de l'esquerra només hi ha una línia. A la de la dreta n'hi ha tres de diferent longitud. Una d' aquestes tres línies numerades de l'1 al 3 és d' igual longitud que la línia-patró de la làmina de l'esquerra. Indiqueu amb el número corresponent la línia que es consideri igual a la línia-patró. Farem dotze comparacions d'aquesta mena. Puix que no sou molts, us cridaré d'un en un

per a que doneu la vostra opinió. Jo en prendré nota.

S'havia instruït els col·laboradors de donar tots la mateixa resposta errònia. Per tant, quan arribava el torn al subjecte experimental es veia enfrontat amb la majoria unànime, que contrariava la seva percepció sensible.

D' un total de 217 judicis emesos, 72 de ells foren erronis, es a dir, el 33,2% de las respostes .Els subjectes experimentals tenien la tendència acceptar l'opinió de la majoria.

Aquest experiment mostra la influència dels altres en el nostre comportament i és un experiment clàssic a psicologia experimental.

5.-LA PROPAGANDA

A EEUU, poc abans de la segona guerra mundial, un programa de radio, dirigit pel actor Orson Welles, va anunciar que la terra havia sigut envaïda per habitants externs al planeta. Va ser tan gran el realisme de l' emissió que la gent va fugir de casa aterrida.

Després, diferents persones van justificar la seva "ridícula" actuació amb respostes com aquestes:

-Vaig veure molta gent, per tant vaig pensar que els marcians ja eren aquí
-No vaig veure ningú pel carrer, per tant vaig pensar que tothom havia ja fugit
etc...

De vegades, veiem el que veiem i passi el que passi (encara que siguin fets contradictoris), la nostra opinió ja està formada d' inici (pre-judici) com en aquest cas (Tots estaven convençuts de l'arribada dels marcians i, per justificar-se uns deien que el carrer era buit i els altres que era ple.)

PRÀCTICA 1

Títol: Significats

Objectiu: Conèixer el significat de paraules relacionades amb l'autonomia

Tècnica: Individual o grupal

Previsió: Llegir el text nº 1: "Què és autonomia". Portar diccionari o anar a la biblioteca

Descripció: Buscar el significat de les següents paraules

Autonomia:
seguretat
independència
"ser un mateix"
suggestió
propaganda
publicitat
responsabilitat
imputabilitat
els altres
suggeriment

Material: Diccionari.

Durada: 10 min

PRÀCTICA 2

Títol: Els diners ens fan més o menys autònoms?

Objectiu: Aprofundir en allò que és l'autonomia

Tècnica de treball: 1: dilema moral i 2: (opcional) debat

Tipus d'activitat: 1: en grup 2: De tota la classe lectura i debat

Previsió: Llegiu el text nº 2: "L' autonomia i els diners". Elegiu portaveu de grup i, si cal, moderador per al debat.

Descripció: Llegiu el text 2: "L'autonomia i els diners"

1.-en grup contesteu si esteu d'acord en que *els diners i el prestigi esclavitzen i treuen*

l'autonomia o no hi esteu d'acord. Doneu raons a favor de l'alternativa escollida.

2.-El portaveu de cada grup llegirà la resposta i les raons del grup a classe i si hi ha punts molt discrepants es pot fer un debat entre els portaveus primer (asseguts al mig de la classe) i la resta de la classe després.

Raons a favor Raons en contra

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

Durada: 15 o 30 min

PRÀCTICA 3

Títol : Camins diversos per aconseguir autonomia

Objectiu: Què desitges fer quan tinguis autonomia?

Tècnica de treball: Escala de valoracions

Tipus d'activitat: 1: Individual 2: Posta en comú a classe

Previsió : Confeccionar al quadern i a la pissarra el següent quadre per després omplir-lo amb quatre columnes i tantes files com companys de classe hi hagi. Elegir un secretari per dibuixar el quadre a la pissarra.

Descripció: Cada alumne anirà a la pissarra i posarà al costat del seu nom la seva valoració (1,2,3,4)(el 1: el menys valorat fins a 4:el preferit)a les aspiracions de l'adolescent per aconseguir autonomia.

Les aspiracions són:

- 1-Desig d'experiències noves
- 2-Desig de ser apreciat i valorat pels altres
- 3-Desig de poder
- 4-Desig de seguretat

Companys	1:experiències noves	2.-Ser apreciat	3.-Poder	4.- Seguretat

Nom 1

Nom 2...

Durada: 15 min

PRÀCTICA 4 (continuació)

Títol: Com aconseguir el que desitjo?

Objectiu: Trobar les actituds assertives per aconseguir el que es desitja (sempre que siguin ètiques)

Tècnica de treball: Redacció

Tipus d'activitat: 1: Individual 2: grupal

Previsió: Llegiu el text nº 3: "Les respostes assertives ens fan guanyar autonomia". Distribuïu les quatre aspiracions de l'exercici anterior entre els quatre membres del grup

Descripció:

1.-Feu una petita redacció en que hi constin les passes que seguiríeu per aconseguir l' aspiració que us ha tocat. Posa al menys quatre coses que faríes, ordenades temporalment (des de la primera a la última), amb la excepció que no poden ser immorals.

2.-Llegiu les redaccions en grup , comenteu-les i apunteu a la llibreta els procediments triats per cada un dels vostres companys

Durada: 15 min

PRÀCTICA 5:

Títol: Digues no a la droga!

Objectiu: Aprendre comportaments assertius

Tècnica de treball: Role-playing

Tipus d'activitat: 1: Preparar en grup 2: Teatralització

Previsió: Elegiu en grup els alumnes representaran el paper de molestos i quin donarà la o les respostes assertives

Descripció: Llegiu el text "Les respostes assertives"

Imaginat que ets en una festa i no vols beure Fumar ...). Tres persones et volen fer beure. Tu els has de respondre amb fermesa, però sense enfadar-te ni ser desconsiderat/da que no tens ganes de beure i que no ho faràs.

1.-Prepareu un curt diàleg en grups de quatre persones i representeu-ho. Després cada grup votarà la actuació que ha considerat millor i la resposta assertiva que ha cregut més ferma (lògicament no es pot votar al propi grup)

Escriviu al quadern aquesta conducta guanyadora com exemple de comportament assertiu

Durada: 20 min

PRÀCTICA 6:

Títol: Les tribus urbanes: autonomia o dependència?

Objectiu: Valorar un fet social d'acord amb l'autonomia dels seus membres

Tècnica de treball: Treball de recerca i valoració

Tipus d'activitat: grupal

Previsió:

Descripció: Feu una fitxa tècnica de quatre tribus urbanes. Ompliu el quadre que trobem tot seguit en grup

Poseu, després, com valoreu cada una d'aquestes tribus

Nom.....

Música.....

Vestit.....

Integració social.....

Ideologia.....

Grau de civisme.....

Objectiu.....

La nostra valoració.....

Pertànyer a aquesta tribu augmenta o disminueix l'autonomia?

.....

Durada: 10 min

PRÀCTICA 7

Títol: L'experiment d'Asch

Objectiu: Descobrir la influència de les situacions en el comportament de cada u.

Tècnica de treball: Experiment o treball de comprensió psicològica

Tipus d'activitat: grupal o (si es fa experiment) un grup més nombrós

Previsió: Llegir el text 4. "L' experiment d'Asch".

Descripció: Hi ha diverses opcions

1.- Es pot realitzar l'experiment com a tal i avaluar amb estadística descriptiva, del tipus percentatge i nombre de respostes correctes i errònies.

En aquest cas "els ingenus" han de desconèixer en què consisteix.

2.-Una altre opció possible és la que tots els alumnes treballin en petits grups sobre el text amb un qüestionari com aquest:

1.- A què són deguts els resultats del experiment?

2.- Creus que un subjecte amb confiança absoluta en a seva percepció i experiència pot ser influït pels altres a jutjar com els demés?

3.-Creus que la falta de confiança pot ser una raó per la qual un adopti la opinió dels demés? Justifica-ho.

4.- Pots descriure alguna experiència personal en la qual el teu comportament fou influït per el d'un grup d'amics?

5.- Com explicaries el fet que quan ens sentim desgraciats busquem una companya, si es possible, d'una persona també desgraciada?

Material : Text sobre l'experiment d'Asch que pot ser complementat amb altres materials que es creguin convenients.

Cas de fer l'experiment calen parells de cartolines blanques de 36x15 cms. on s'hi inscriuran les línies patró i les de comparació. Les cartolines seran tantes com les respostes que es vulgui obtenir.(Veure l'experiment)

Durada: 1/2 hora

PRÀCTICA 8

Títol.- Recollim anuncis televisius

Objectiu.- Jutjar la propaganda que ens arriba cada dia per mitjà de la tele

Tècnica de treball: Treball "de camp"

Tipus d'activitat: Recollida i organització del material en grup

Previsió- Llegiu el text nr 5: "la propaganda" .Graveu per grup un anunci que us agradi, un indiferent i un que ens doni la impressió que tracten l'espectador com a idiota i decideixen per ell.

Descripció: possessioneu els anuncis en la cinta:

a) si es possible, poseu els agradables de tots els grups, els indiferents i els molestos seguits, gravant de les cintes originals fins a una segona cinta mitjançant dos vídeos.

b) Si no es possible , possessioneu-los en cintes separades, una per grup, per passar-los a classe

Elegiu un moderador per al debat

Descripció.-

1.-Visioneu els anuncis agradables, els indiferents i els molestos seguits i escriviu en el quadern per què uns us molesten i altres no.

2.- Podeu obrir un debat sobre els anuncis que, segons penseu, s'haurien de suprimir de la publicitat: anuncis per a nens, per a persones malaltes i desesperades, anuncis sobre alcohol i tabac etc...

Durada 1/2 hora

2h 30 min

b- L'amistat

1.-L'AMISTAT

"Amic és aquell a qui li plau fer-li be a l'altre, alhora que ho desitja, tot adonant-se també que els seus sentiments li són correspostos"

Reisman cit Alberoni L' Amistat p 9

"Els amors i les amistats són diferents.

Els que s'estimen per la utilitat no s'estimen a si mateixos sinó amb l'esperança d'obtenir algun altre bé. El mateix passa amb els que s'estimen per plaer: no estimen els altres amb intel·ligència per les seves qualitats sinó per la satisfacció que els produeix llur companyia...

El grau més elevat d'amistat es desitjar el bé dels amics per ells mateixos...Aquesta amistat dura molt temps...

Es natural que aquestes amistats no abundin perquè els homes així són poc nombrosos"

Aristòtil Ètica a Nicòmac VIII,3 (segle III a JC)

2.-COM CONÈIXER QUAN HI HA AMISTAT?

-L'amistat respecta la llibertat de l'altre. No vol imposar ni deixar-se imposar res. Els amics han de sentir-se lliures A l'amic no se'l oprimeix.

-S'aprecia a l'amic pel que ell és, no pel que dona o aparenta

-L'amic és un còmplice, un igual que actua frec a frec amb nosaltres. No és un benefactor

-A l'amistat li cal incerteses i aventura. Després de proves difícils l'amistat es referma.

-L'amistat és individual amb persones concretes, no col·lectiva (amb un grup)

-En l'amistat no hi ha enveja ni odi perquè cadascú continua sent ell mateix. Per això a l'amic no se'l calumnia.

3.-EN QUE SE SEMBLEN L'AMISTAT I L'ENAMORAMENT?

Tenen en comú:

Sentit de l'advent, solidaritat, entusiasme, fusió

Es diferencien:

-En l'enamorament es canvia la manera de ser (el vestit.); en la amistat cadascú continua sent com era

-Quan s'acaba l'enamorament queda rancúnia o odi. L'amistat normalment no s'acaba.

-La amistat és més tranquil·la, mútua, realista i justa que l'enamorament i produeix menys gelosia

PRÀCTICA:3

Títol: Com ha de

PRÀCTICA 1

Títol: Què em suggereix l'amistat?

Objectiu: Incitar l'interès

Tècnica de treball: Redacció

Tipus d'activitat: Individual

Previsió:

Descripció: Escriure a la llibreta, lliurement, allò que ens suggereixi aquest valor. Després ho revisarem en acabar aquesta subunitat.

Material:

Durada:5 min.

PRÀCTICA 2

Títol: Què és l'amistat?

Objectiu: Comprendre els trets fonamentals de l'amistat

Tècnica de treball: Mapa conceptual

Tipus d'activitat: Individual

Previsió:

Descripció: Llegeix el text 1:"L'amistat" que figura en començar aquest unitat

Subratlleu o escriu a la llibreta els trets fonamentals, en forma de conceptes, que Reisman i Aristòtil atribueixen a

l'amistat i relacioneu aquests trets entre ells amb fletxes. Un alumne posarà el seu mapa a la pissarra i uns altres, de forma consecutiva, el milloraran, si poden, fins a no poder-lo millorar-lo més.

Material: El text

Durada:10 m.

PRÀCTICA 3

Objectiu: Valorar les qualitats de l'amistat

Tècnica de treball: Escala de valors d'Osgood

Tipus d'activitat: Individual i posada en comú

Previsió: Llegir el text n° 2: Com conèixer quan hi ha amistat?. Elegir un secretari

Descripció:

1.-Cada alumne contestarà al seu quadern quines qualitats de les exposades a sota, aprecia d'un amic i les posarà a la seva escala d'Osgood.

2.-Després el secretari posarà un quadre d'Osgood a la pissarra i cada alumne li dictarà (també ho pot escriure cadascú) el que el que ell ha posat. El secretari anirà posant creus al lloc corresponent fins a completar el les valoracions de tota la classe.

Com t'agradaria que fos el teu amic/ga?

1-Que prescindessi d'ell mateix per ajudar als demés

2-Lliure de normes i de lleis

3-Que sigui divertit

4-Que actuï de manera correcta

5-Que sigui comprensiu

6-Que sigui autònom

7-Que sigui simpàtic

8-Què sigui sincer

Ho valoro

molt regular mig regular molt

SI NO

1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

6.....

7.....

8.....

Durada:20 min

PRÀCTICA 4

Títol: Amistat o enamorament?

Objectiu: Distingir entre els dos sentiments

Tècnica de treball: Debat en dos grups

Tipus d'activitat: De tota la classe

Previsió: Llegir el text n° 3: En què se semblen l' amistat i l'enamorament? Elegir un moderador i, si cal, un secretari.

Descripció: Es pregunta qui vol defensar l'amistat i qui l'enamorament. Si surten dos grups suficientment representatius es posen uns en front dels altres i inicien el debat. Si no surten, es fa un debat lliure o una "Pluja d'idees" en el que s'exposen les avantatges i els inconvenients de cada sentiment.

Durada: 15 min

PRÀCTICA 5 ((es refereix a la Pràctica 1)

Títol: He canviat d'opinió?

Objectiu: Adonar-se o no de l'aprenentatge a classe

Tècnica de treball: Exercici individual i pluja d'idees

Tipus d'activitat: Individual i posta en comú

Preparació:

Descripció:

1.- Tornar a llegir allò que havia suggerit l'amistat a la pràctica 1 i afegir-hi o treure-hi el que calgui

2.-Entre tots expliqueu el que heu canviat i afegit i per què

Material:

Durada:10 min

c) La justícia

1.-EL MITE DEL CARRO I ELS DOS CAVALLS

L'home és com un carro conduït per dos cavalls i un genet.

El cavall negre fa la força bruta però no és dòcil; el cavall blanc és dòcil i estira del carro, amb fermesa, en la direcció que imposa el genet. El genet dirigeix.

Quan tots tres: els dos cavalls i el genet, actuen en harmonia conjunta, i no passa que cadascú tira pel seu costat, aleshores hi ha **JUSTÍCIA**

(Tret de Plató (s IV a JC : "El Fedre")

Justícia, doncs, segons aquest text, vol dir que cada part actua en la seva justa proporció: ni més ni menys. Només així el conjunt funciona bé.

La justícia es representa amb unes balances: tot en la seva exacte proporció i mida

2.-UNA ALTRA DEFINICIÓ DE JUSTÍCIA

Justícia vol dir també donar a cadascú el que es mereix

Allò que cadascú es mereix és el seu dret.

Exemple: un treballador té dret a un sou mínim i, per tant, és de just (de justícia) donar-li

Podem trobar dos tipus de justícia:

La justícia personal : d'un a un altre. Quan es fa un intercanvi ("tu m'has donat això i jo et dono allò") se nomena justícia commutativa.

La justícia de l'Estat repartint els bens en diferent proporció a cadascú, segons els seus mèrits se nomena justícia distributiva.

3.-EL COMUNISME: DISTRIBUCIÓ JUSTA DE LA RIQUESA?

Ja un autor antic: Plató (S IV a JC) havia parlat d'abolir la propietat privada i compartir la riquesa entre tots els habitants pertanyents a les classes socials superiors. Això, deia, tindria l'avantatge que no hi hagués corrupció política i individual entre els dirigents, ja que aquesta prové del desig de acumular riquesa personal

K Marx (s XIX) en "El Manifest comunista" va posar de manifest que la causa de les guerres i dels conflictes entre els països i les persones sempre rau en la distribució de riquesa

Ho diu així: "Tota la història de la humanitat fins ara, és una història de lluita de classes"

Per solucionar-ho proposa "la abolició de la propietat privada". "Allò que volem és convertir el capital en propietat col·lectiva, comú a tots els membres de la societat" malgrat que "la propietat del petit camperol no ens cal destruir-la"

Marx El manifest comunista II

PRÀCTICA 1

Títol: Quan hem de tornar alguna cosa, a canvi, als altres? o quan tenen els altres el dret a rebre-la?

Objectiu: Adonar-se dels fets que han de ser recíprocs i els que no

Tècnica de treball: Pluja d'idees

Tipus d'activitat: grupal d'imaginació

Previsió: Llegir el text n 1 "El mite del carro els dos cavalls" i n 2 "Una altre definició de justícia"

Descripció:

Responeu ràpidament, aixecant la ma i parlant tants cops com us donin la paraula.

Què has de tornar a canvi....

Del amor de l' altre

De la seva amistat

De la seva companyonia

D'un favor

De la venda d'un producte

Del treball que jo faig per preparar una festa per a tots

D'una invitació per menjar

D'una salutació

D'un regal

Material:

Durada: 15 min

PRÀCTICA.2

Títol: Com s'han de distribuir les notes? (La justícia distributiva)

Objectiu: Prendre decisions

Tècnica de treball: Dilema moral

Tipus d'activitat: 1: Grupal i debat

Previsió: Llegiu el text n 2. Elegiu d'un moderador, un portaveu del grup i d'un secretari

Descripció:

1.- Cada grup prendrà una decisió, la raonarà i l'apuntarà al quadern però només pot decidir una opció.

2.-Els portaveus de cada grup defensaran posats al mig de la classe, els punts de vista dels seus grups. Vistos els principals arguments, podrà entrar en la discussió la resta de la classe. El secretari apuntarà els principals arguments a la pissarra.

Tema:

Qui creus que té més dret a gaudir de bones notes?

a-El que estudia molt però no aprova

b-El que estudia poc però és molt intel·ligent?

c-El que es porta bé a classe

Durada: 20 min

PRÀCTICA 3 (Continuació i aprofundiment)

Títol: Abolir la propietat privada

Objectiu: Comprendre les dificultats de repartir la riquesa i també d'abolir-la

Tècnica de treball: Respondre qüestions

Tipus d'activitat: 1: Treball en grup i lectura de les respostes. (Si s'escau es pot fer un debat a classe entre els grups que hagin treballat aquesta pràctica.)

Previsió: Elegir un portaveu de grup.

Descripció: Llegiu atentament el text nr 3: "Abolir la propietat privada"

1.-En grup mireu de respondre a aquestes preguntes per aclarir el text

2.-Debat entre tots.

3.-Copieu al quadern les conseqüències del debat que són a la pissarra

Preguntes:

1.-Què vol dir "lluïta de classes"?

2.-Estàs d'acord en que totes les lluites de l'història provenen del desig de la classe inferior de posseir el que té la classe alta?. Justifica-ho

3.-Creus que la riquesa origina corrupció política i corrupció personal? Justifica-ho

4.-En alguns sistemes comunistes, la propietat del petit camperol es va destruir completament (per ex. a Romania). A altres llocs es va mantenir (per ex. a Hongria). La riquesa que es va permetre de conservar individualment va ser, però, sempre, molt petita. Què es vol evitar col·lectivitzant la propietat particular?

5.-Estàs d'acord en col·lectivitzar la riquesa? Justifica-ho

5a.- Si la resposta és sí: creus que s'ha d'abolir només el gran capital? creus que tot el capital? per què?

5b.-Si la resposta és no. Per què?

Durada:1/2 h

PRÀCTICA 4 (Aprofundiment)

1.- Comentar aquest text després de contestar les preguntes que segueixen

"La nostra època, l'època de la burgesia, té això de particular: haver simplificat les oposicions de classe. Cada vegada mes, la societat sencera es divideix en dos camps enemics, en dos grans classes diametralment oposades una a l'altre: la burgesia i el proletariat"

Marx

a) Atenuar les diferències de classes ha de fer-se des de la justícia, des de la solidaritat o des de la cura?

b) En una societat amb dues o més classes socials molt diferenciades pot haver-hi justícia?

c) Creus que en una democràcia val el mateix el vot d'un ric que el vot d'un pobre?

d) Els rics i els pobres esperen el mateix d'un estat? Què espera cadascú?

35 min

d)La solidaritat

1.-QUÈ ÉS SOLIDARITAT?

El sentiment de solidaritat rau en sentir-se "germà" i, per tant, igual i unit a tots els altres homes; en interessar-se pel que els passa i alegrar-se o entristir-se de la alegria o tristesa dels altres. La solidaritat ens mou a un recíproc sosteniment, a ajudar els altres en les seves necessitats, perquè considerem que, en altres circumstàncies, també podrien ser nostres.

2.- QUÈ EN PENSEU D'AQUESTES DITES POPULARS?

-On mengen dos mengen tres
-No és per tu sinó pel pa, que remena la cua el ca
-Al llop no li agrada trobar un gos a la camada
-El peix gros es menja el xic

3.-JUSTÍCIA, SOLIDARITAT I CURA

La justícia crea unes lleis però són generals i no poden solucionar cada cas particular. Per perfecta que sigui una llei sempre serà injusta en algun cas concret.

Per arribar on no hi arriba la justícia hem de fer servir sentiments com **la solidaritat i la cura**

4.-A FAVOR DE "L'ABUELITO" I DEL "PAPÁ" O DEL POETA?

Me lo decía mi abuelito
me lo decía mi papá,
me lo dijeron muchas veces
y lo he olvidado muchas más:

La vida es lucha despiadada,
nadie te ayuda así, no más
y si tu sólo no adelantas
te iran dejando atrás, atrás.
Anda muchacho y dale duro
La tierra toda, el sol y el mar
son para aquellos que han sabido
sentarse sobre los demás

J. Agustín Goytisolo

5.-DUES OPINIONS CONTRAPOSADES (continuació del tema anterior)

"Mis deberes caminan con mi canto:
soy no soy: es ese mi destino.
No soy sino acompaño los dolores
de los que sufren: son dolores míos.
Porque no puedo ser sin ser de todos,
de todos los callados y oprimidos".

"Por esto si apalean a mi hermano,
con lo que tengo a mano lo defiendo
y cada una de mis líneas lleva
un peligro de pólvora y de hierro

...

Tengo un pacto de amor con la hermosura
tengo un pacto de sangre con mi pueblo"

Pablo Neruda. Canción de Gesta

En canvi, el filòsof Nietzsche deia que l'home fort no necessitava ningú ni tampoc es compadia de ningú.

"Jo no tinc res en comú amb vosaltres. Aquest núvol que veig sota meu, aquesta negror i pesadesa de la qual me'n ric, serà la que descarregarà la vostra tempesta"

..

Qui escala els cims més alts se'n riu de totes les tragèdies, tan reals com fictícies"

Nietzsche. Així parlà Zarathustra

6- FALSOS ESTEREOTIPS

La falta de solidaritat amb els altres es justifica amb aquests arguments:

1-Cadascú té el que és mereix, per tant, és responsable de les seves desgràcies

2-Només hem d'ajudar a qui ens ha ajudat abans

3-Cadascú ha de rebre ajut en la mateixa quantitat que ha n'ha donat

4-No s'ha de fer res que no doni benefici

Aquestes frases són **estereotips** perquè, si bé en alguna ocasió poden resultar encertades, no ho són sempre i, per tant, són el producte d'una generalització errònia.

També són **prejudicis** perquè se les suposa encertades abans de justificar-les.

7.-LEMA DE LA REVOLUCIÓ FRANCESA:

"llibertat, igualtat fraternitat"

8.-DOS TIPUS DE SOLIDARITAT.

La solidaritat primitiva s'anomenava *solidaritat mecànica*. És la que hi ha, per exemple, en un poble petit on tothom es coneix. En aquest cas la solidaritat provenia de les relacions espontànies entre els membres del grup.

En llocs on hi viu molta gent hi ha una *solidaritat orgànica* perquè cal unir-se o organitzar-se perquè hi hagi solidaritat amb tothom.

PRÀCTICA 1

Títol: Dites populars

Objectiu: Reflexionar sobre el significat de les dites i valorar-les

Tècnica de treball: Resposta a les qüestions

Tipus d'activitat: 1:Treball grupal 2:posta en comú

Previsió: Llegiu els textos 1 i 2. Elegiu un portaveu de grup

Descripció:

1.-Contesteu per escrit què signifiquen i quina relació tenen les dites del text 2 amb la solidaritat. Poseu si hi esteu o no hi esteu d'acord i per què.

3.-Després llegiu les respostes a classe

Durada:10 min

PRÀCTICA 2

Títol: El número de la solidaritat: el 0,7 %

Objectiu: Comprendre la necessitat de convertir en justícia (legals) les exigències de la solidaritat (morals)

Tècnica de treball:1:Discussió. 2:Prendre nota de la solució.

Tipus d'activitat: grupal

Previsió: llegiu el text nº 3

Descripció: Amb tendes de campanya, posades al carrer per dormir-hi en elles, a les principals ciutats europees, els manifestants demanaven, el darrer trimestre de 1994, als governs, reservar el 0,7% dels diners pel tercer món. No és molt.

1.-Discuti en grup si esteu d'acord amb la proposta i contesteu: per què no n'hi ha prou que la quantitat (0,7%) sigui moral sinó que ha de ser també legal?

2.- Poseu la solució al quadern

Durada:10 min

PRÀCTICA 3

Títol: Estàs d'acord amb l'autor de la poesia?

Objectiu: Crítica a estereotips

Tècnica de treball: Valoració i raonament moral

Tipus d'activitat: Grupal i tota la classe

Previsió: Elegir un portaveu per grup i un moderador si cal fer debat

Descripció:

1.-L'autor de la poesia diu que mai ha fet cas dels grans quan li deien coses com aquestes. Preneu postura a favor de "l'abuelito" i "el papà" o a favor del poeta i justifiqueu la vostra elecció.

2.-Poseu-ho en comú

Durada:10 min

PRÀCTICA 4

Títol: Quina de les dues actituds t'agrada més? (Continuació i aprofundiment)

Objectiu: Valoració moral

Tècnica de treball. 1: Resum de text, 2: valoració, 3: (opcional)debat

Tipus d'activitat: grupal i posta en comú

Previsió: Llegiu el text n 5 "Dues opinions contraposades"

-Busqueu en una enciclopèdia la vida de Pablo Neruda i de Friedrich Nietzsche i preneu-ne nota al quadern.

-Elegiu un moderador per al debat.

Descripció

1.-Individualment fareu un resum dels versos de Neruda, fent-hi constar les idees fonamentals. El mateix amb els textos de Nietzsche.

2.-En petit grup es discutiran les avantatges i inconvenients de la postura de Neruda i de la de Nietzsche. S'escriuran. Després es farà un balanç i el grup decidirà per quina de les dues actituds es decanta.

3.-Si el professor ho creu convenient es pot fer un debat (que inclou també l'exercici anterior) entre els alumnes que han fet aquesta pràctica primer i després entre tots.

Durada 15 min

PRÀCTICA 5:

Títol: Crítica a uns estereotips comuns

Objectiu: anàlisi de prejudicis

Tècnica de treball: recerca de casos

Tipus d'activitat: grupal

Previsió: llegiu els textos 6, 7, i 8

Descripció:

Llegiu el text "Estereotips comuns".

En grup trobeu exemples de casos concrets en els que es mostri que els estereotips són erronis i per tant, no poden constituir una excusa per a la solidaritat.

Responen-ho omplint el segon quadre

Estereotips

Exemples contraris

Durada: 15 min

PRACTICA 6 (Aprofundiment)

Títol: La solidaritat què comporta?

Objectiu: Aprendre a ser conseqüents

Tècnica de treball:

Tipus d'activitat

Preparació:

Descripció:

1.-Escribiu després de discutir-ho

a)Quin inconvenient té la persona que no és solidària

b)Fins a quin punt es pot ser solidari?

c)Què convindria saber respecte a la solidaritat?

d)Què es diu, que no hi esteu d'acord sobre la solidaritat?

e)Per què la solidaritat entre països és preocupant?

f)Qui parla més de solidaritat: el ric o el pobre? Per què?

2.- Poseu-ho en comú llegint primer les respostes de grup i després, si cal fent un debat.

Material:

Durada:30 min

e. La cura

1.-QUÈ SIGNIFICA "CURA"

Si busquem en un diccionari el que significa "cura" trobem que vol dir vetllar i preocupar-se personalment pel bon estat de les coses o persones i actuar en conseqüència i que la persona que té cura se'n fa responsable.

Les persones que actuen amb cura

ho fan amb zel, diligència, interès, esment, compte, i remirament

i s'oposen a les descurades, abandonades, distretes, barroeres, negligents etc.

La cura, com a valor de convivència, significa vetllar personalment per persones que necessiten en un moment determinat el nostre ajut i preocupar-se d'ells. Es diferencia de la solidaritat, perquè la cura exigeix donar-se un mateix a l'altre i no només (com en el cas del 7%) donar "coses", per exemple diners.

2.-LA CURA ENTRE ELS HEBREUS

Una bella paràbola a l'Evangeli de Lluc diu així:

"Baixava un home des de Jerusalem a Jericó i va caure en mans de lladres que el despullaren , l'assotaren i fugiren, deixant-lo mig mort.

Casualment, baixà un sacerdot pel mateix camí, però, veient-lo, passa de llarg. Així mateix un levita, passant per aquell lloc, el veié també i passa de llarg. Però un samarità que feia camí, va arribar on era i, veient-lo, se'n compadí. S'hi acostà, li va embenar les ferides posant sobre d'elles oli i vi, el feu muntar en la seva cavalcadura, el portà a una fonda i en tingué cura. Al matí següent, traient-se dos denaris, els donà al fondista i li digué: cura d'ell i el que gastis t'ho pagaré quan torni."

3.-POT TENIR CURA QUI TOT HO CALCULA AMB XIFRES I NO ES PREGUNTA PER ALLÒ FONAMENTAL?

"Les persones grans estimen les xifres. Quan parlem amb ells d' un nou amic, mai us pregunten sobre allò fonamental. Mai us diuen: Com és el timbre de la seva veu? Quins jocs li agraden? Col·lecciona papallones?. En canvi, us pregunten " Quina edat té? quants germans té? quant pesa? quant guanya el seu pare?" Només aleshores pensen que el coneixen. Si dieu a les persones grans "He vist una preciosa casa de rajoles vermelles amb geranis a les finestres i coloms a la teulada" no s'imaginaran aquesta casa. Cal dir-les " He vist una casa de cent mil francs" Aleshores exclamaran: "Què bonica és"

Saint -Euxpery.El petit príncep cap.IV

4.-UN EXEMPLE TÒPIC DE FALTA DE CURA: L'ADMINISTRACIÓ PÚBLICA

És un tòpic a la literatura espanyola del segle XIX i començament del XX el mal tracte de molts funcionaris de l'Administració que havien d'atendre al públic a les finestretes:

Era comú dir-li a un:

- Torni demà, haig de desdejunar,
- Torni demà, és hora de plegar,
- Falta una pòlissa de deu cèntims
- Vostè no enten res. Torni un altre dia
- etc

O bé:

- Tancar-li a un la finestreta "pels nassos"
- Xerrar amb l'amiga del que s'ha fet el diumenge, deixant el client esperant
- Exclamar: Quins clients tan pesats!

5.-RAONS PER TENIR SOLIDARITAT I CURA

- Pot ser que siguem sensibles i ens agradi tenir a prop nostra persones felices
- Pot ser que ho fem perquè pensem que ens agradaria que els altres, en cas de necessitat, ens ajudessin a nosaltres,
- Pot ser que ho fem perquè volem una societat solidària ja que és més segura i agradable per tothom
- Pot ser que ho fem senzillament perquè ens han ensenyat a actuar així

Les persones que no han rebut ajut dels demés són també més rebeques ajudar els altres, ja que el seu comportament imita el que ells han viscut

PRÀCTICA 1

Títol: Qui treballa amb cura?

Objectiu: Comprendre el significat d'aquesta virtut

Tècnica de treball: Resposta escrita a les preguntes

Tipus d'activitat: Treball grupal i posta en comú

Previsió: Elegir un portaveu per grup

Descripció:

Llegiu el text 1, 2 i 3 "La cura" i "La cura entre els hebreus"

- 1.-Contesteu les preguntes següents en grup
- 2.-El portaveu després llegirà les respostes a la classe.

Preguntes:

Pot treballar amb cura qui... per què?...

Està mirant el rellotge per veure quant falta per plegar?

Està absort en allò que està fent

Està pensant en el que cobrarà a final de mes amb aquesta feina

No li agrada el que fa però s'hi interessa

Treballa "per viure"

Procura realitzar-se en el treball

No pensa en el que està fent, només en el que cobrarà

Durada: 10 min

PRÀCTICA 2 (Aprofundiment)

Títol: La cura s'oposa a les xifres

Objectiu: Comprendre que la cura és desinteressada

Tècnica de treball: redacció

Tipus d'activitat: individual

Previsió: Llegiu el text nr 3 de "El Petit Príncep"

Descripció: Penseu en el comportament del samarità en el text 2 i expliqueu perquè una persona que té cura d'una altre no pot pensar com la del text 3.

Durada: 10 min

PRÀCTICA 3

Títol: Abandonem una persona atropellada?

Objectiu: Reflexionar abans d'actuar

Tècnica de treball: 1: Respostes a les preguntes, 2: conclusió i 3: debat

Tipus d'activitat: 1 i 2: Grup i 3: -debat de portaveus

Previsió: Elegir un secretari i, si cal, un moderador.

Descripció:

- 1.-Poseu cinc avantatges de no atendre la persona en la següent història i cinc inconvenients i compareu-los.
- 2.-Trèieu després la decisió entre ajudar-la o no
- 3.-Els portaveus llegiran la decisió del grup i, si hi ha discrepància, es farà un debat, primer de portaveus, amb posterior participació de tothom.

Història

Anem quatre amics a una festa en un cotxe. Es de nit. Davant nostre, un vehicle atropella un camperol que creuava la carretera i el vehicle fuig. Hem vist el cotxe que era i recordem vagament la matrícula

La primera intenció nostre és imitar-lo. Però reflexionem... Ens en penedirem després? Què sentirem? Què pensarem?

Durada: de 15 a 30 min.

PRÀCTICA 4

Títol: Com t'agradaria que tinguessin cura de tu si et posesis malalt?

Objectiu: aplicar allò de "el que no vulguis per a tu no ho vulguis per als altres"

Tècnica de treball: 1: Redacció i 2: qualificació 3 Exposició.

Tipus d'activitat: 1: individual i 2: de grup

Previsió:

Descripció:

- 1.-Poseu com us agradaria que us curessin i us tractessin cas d'haver de romandre al llit per haver-vos trencat la columna vertebral en un accident. On voldríeu estar? com? com voldríeu ser tractats?
- 2.-En grup voteu la que més us agradi de les escrites pels vostres companys del grup i exposeu-la al mural amb un títol agradable per a totes.

Durada: 20 min

PRÀCTICA 5

Títol: La cura a la finestra

Objectiu: "Posar-vos" en el lloc d'una altre persona

Tècnica de treball: Role playing

Tipus d'activitat: En grup i posta en comú

Previsió:

- 1.-Després de llegir el text nº 4: "Un exemple tòpic de falta de cura: l'administració pública" escriviu cada grup dos breus diàlegs: un de falta de cura a l'administració i l'altre de cura.
- 2.-Sortegeu o elegiu quins grups representaran la situació de falta de cura i la situació d'empleats que posen cura a la feina. Cada grup, només pot fer una de les dues representacions escrites.
- 3.- Dins de cada grup, decidiu quin alumne representarà cadascun dels papers.

Descripció:

Uns grups representaran en Role -playing la següent situació:

Una senyora de seixanta anys, poc acostumada a la burocràcia, va a la finestrella a pagar una multa de tràfic del seu marit. La senyora pregunta on ha d'anar, què ha de fer, etc. Els empleats no posen cura en el que fan i xerren del darrer partit de futbol; després l'insulten per tonta. La pobre dona ho passa molt malament.

Personatges: la senyora, dos empleats i un conserge.

Els altres grups ho representaran a continuació amb els empleats que posen cura a la seva feina

Durada: 1/2 hora

PRÀCTICA 6

Títol: Recapitem tota aquesta part

Objectiu: Repassar el que s'ha après i resumir-ho

Tècnica de treball: Redacció i exposició

Tipus d'activitat: Individual i de grup, escrita i oral

Preparació: Es repartiran els diferents apartats d'aquesta part entre els grups de la classe. Cada grup triarà un unitat. Si no hi ha acord es trauran per sort paperetes temàtiques numerades per ordre de temes.

Cada grup prepararà per a la classe següent el seu tema. Ha de fer una exposició escrita i una parlada en la qual pot tenir el esquema escrit davant però no el pot llegir. L'exposició constarà de teoria i exemples.

Els components del grup decidiran quina temàtica, dintre l'apartat, farà cada u i parlaran tots

Descripció:

Els alumnes del grup, s'asseuran davant i de cara als altres. En un temps de dos o tres minuts cadascú, exposaran la part de la unitat que els hagi tocat. La exposició serà ordenada per temes.

Els altres alumnes poden fer cinc preguntes després de l'exposició del grup als seus components i aquests hauran de contestar.

Durada: 1 hora

PRÀCTICA 7 (Recapitulació. Alternatiu amb la Pràctica 6)

Títol: Què en farem amb aquests valors?

Objectiu: Prendre una decisió sobre el tipus de vida que volem

Tècnica de treball: Redacció dirigida

Tipus d'activitat: Individual. Es pot fer fora d'estona de classe i pot servir per a la avaluació sumativa.

Previsió:**Descripció:**

1.- Descriu quins valors t'agraden més de tots els que has estudiat o s'han esmentat aquí

2.-Respon respecte a cadascú d'ells:

- a) Com actuaràs amb aquest valor?
- b) Conseqüències de seguir aquest valor
- c) Amb quines activitats no és compatible?
- d) Dificultats que trobes per seguir-lo

Material:

Durada:

PRÀCTICA 8

Títol: Fem un treball (Aprofundiment)

Objectiu: Aprendre la tècnica de fer treballs

Tècnica de treball: Investigació, i presentació d'una notícia o fet relacionar amb aquesta part

Tipus d'activitat: Individual

Preparació: Demanar amb un mes d'anticipació la confecció del treball i posar una data límit per lliurar-lo.

Descripció:

Pel treball l'alumne pot utilitzar el text del crèdit i qualsevol altre document, gràfic o no, que consideri adient

S'haurà de fixar en aquestes parts:

1.- La part expositiva: Resum d' una notícia, una notícia, un fet habitual etc

-Es pot acompanyar fotocòpia d' una publicació, però ha d' anar acompanyada del resum o exposició del contingut per part de l' alumne.

- Valoració: Es tindrà en compte l' originalitat del tema, la dificultat de recerca i la perfecció del treball expositiu.

2.- Part de comentari:

-L' alumne comentarà el contingut aportat en la primera part, tot lligant-lo amb coneixements adquirits a classe o a fora d' ella.

Es valorarà l' aprofundiment en el tema, l' estructuració del comentari i els coneixements aportats.

3.- Part gràfica i presentació. Es tindrà en compte l' aportació gràfica i la presentació del treball

4.- Bibliografia: L'alumne farà constar explícitament la bibliografia emprada.

Durada:- Fora de temps de classe

ALGUNES ENTITATS DEDICADES A LA SOLIDARITAT I LA CURA

(Podeu anar a informar-vos o a treballar)

-Aldees infantils SOS de Catalunya

Passeig de San Gervasi 24 Tel 417.75.39 Barcelona

-Intermon Roger de Llúria 5 -08010 Barcelona Tel.301.08.87.

-Justícia i Pau. Rivadeneira 6,10 08002 Barcelona 317.61.77

-Fundació per la Pau. Pau Clarís 72 08010 Barcelona TEL 302.51.29.

-SOS Racisme Escudillers Blancs 12 Barcelona tel 412 .60.12 i 301.05.97

-Amnistia Internacional tel 209.35.36

-Caritas Diocesana. Pza Nova 1 Barcelona 301 35 50

-Obra de la Mare Teresa de Calcuta. Lleona 9 Barcelona

-Metges sense Fronteres. Av Portal de l'Angel 1 Barcelona tel 412 52 52

-Associació Catalunya Solidària. Rivadeneyra 6 Barcelona tel 317 61 77 i 257 09 97

-Secretariat Català de Voluntariat Social. Grassot 3 Barcelona tel 258.99.06